

Obsah

Poděkování autora

Rád bych poděkoval všem, kteří se podíleli na vzniku této knihy: nadaci Fundació Gala-Salvador Dalí, jejímu presidentu panu Ramonu Boixadósovi, řediteli panu Antoniu Pitxotovi, výkonnému řediteli panu Juanu Manuelovi Sevillanovi a celému týmu Centra pro studium Dalího, zejména Rose Marii Maurellové a Carme Ruizové.

Text © Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009
Design © Carlton Books Limited, 2009

Obrazová práva vyhrazena Salvadoru Dalímu,
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009

Všechny obrazový materiál kromě jinak uvedeného
vyobrazení na straně 87 Fundació Gala-Salvador Dalí

SALVADOR DALÍ

Montse Aguerová

Computer Press, a. s., 2010. Vydání první.

Překlad: Jana Přidalová

Odborný korektor: Marta Filipová

Odpovědný redaktor: Tomáš Krejčířík

Technický redaktor: Karel Hána

Jazyková korektura: Martina Vohralíková

Vnitřní úprava a sazba: Petr Klíma

Produkce: Petr Baláš

Computer Press, a. s.

Holandská 8, 639 00 Brno

Objednávky knih:

<http://knihy.cpress.cz>

distribuce@cpress.cz

tel.: 800 555 513

ISBN 978-80-251-2895-4

Prodejní kód: KHP0114

Vydalo nakladatelství Computer Press, a. s.,

jako svou 3391. publikaci.

Všechna práva k českému vydání vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být kopírována
a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli
formě či jakýmkoli způsobem bez písemného
souhlasu vydavatele.

© Computer Press, a. s., 2010

1

2

3

4

Úvod

3

KAPITOLA PRVNÍ

Cesta ke slávě

4–21

Dalího úvod k umění

5

Dalího rodina

6

Anna Maria Dalí

6

Krajina

7

Studia v Madridu

7

Z Barcelony do Paříže

8

KAPITOLA DRUHÁ

Avida Dollars

22–47

Úvod k surrealismu

23

Dalího symboly

24

Freud – Fascinace

25

Dvojité obrazy

26

Dalí a film

27

Gala

27

New York

28

Avida Dollars

29

KAPITOLA TŘETÍ

První vrcholná díla

48–67

Dalí ve Spojených státech

49

Dalí spisovatelem

50

Divadelní dekorace

50

Ilustrátor Dalí

51

Mystické a náboženské malby

52

Léda Atomica

52

Autoportréty

53

KAPITOLA ČTVRTÁ

Vnucování posedlosti

68–85

Portlligat a Cadaqués

69

Hrad Púbol

69

Dalího šperky

70

Dalí a věda

71

Dalí a fotografie

71

Philippe Halsman

72

Poslední malby

72

Dalího divadlo a muzeum

73

Chronologie

86

Obrazky a memorabilia – poděkování

87

Rejstřík

88

Úvod

Na Salvadora Dalího můžeme pohlížet z mnoha úhlů a také jeho dílo lze vysvětlit mnoha způsoby. Je vlastně nezbytné, abychom k němu takto přistupovali. Byl renesančním umělcem, který dokázal sloučit hluboký respekt pro tradici s vysoce moderními zájmy. Dalí byl všestranný umělec s intuicí vědce, *agent provocateur* představitosti, surrealista a vizionář, který předešel svou dobu. Především však musíme Dalího chápat jako tvůrce s dalekosáhlými technickými a uměleckými možnostmi obdařeného hlubokými vědomostmi. Dalí dokázal svou paranoicko-kritickou metodou interpretace odvážně vysvětlit tajemnější oblasti našich myšlenek a přetvořil realitu pro sebe i pro ostatní. Sám definoval paranoiu jako „systematickou iluzi interpretace, která v obecném smyslu tvoří (ve své patologické podobě) základ uměleckého jevu a mé geniality pro přetvoření realitu v detail“.

Na Salvadora Dalího se však můžeme dívat i jinak: jako na umělce čistě chtivého média, který toužil po uznání společnosti. Energicky využíval masová média k propagaci sebe a svého díla, aby nám poskytl obraz, který chtěl poskytnout, a vytvořil tak ze sebe legendu. Jen málo umělců dvacátého století dokázalo díky své vlastní tvorbě vykreslit sebe sama jako mýtus a zároveň tvůrce mýtu, hvězdu populární kultury. Díky tomuto přístupu se z Dalího stal předchůdce mnoha současných umělců. Dalí byl průkopníkem propagace jako prostoru sloužícího k rozšiřování umění.

Dalího dílo je bez hranic a stále odhaluje nové aspekty jeho kreativity, zatímco tento muž zůstává mýtem v pravém slova smyslu. Muž, který sám vytvořil nejrůznější mýty – z klasického i svého vlastního světa. Zejména je však jedinečným umělcem, který nás dokáže přilákat a zaujmout. Jak sám Dalí poznamenal: „Věřím v kouzlo, které je v podstatě pouhou silou schopnou zhmotnit představivost ve skutečnost. Naše zmechanizovaná doba podceňuje vlastnosti iracionální představitosti, která stále tvoří základ veškerého poznání.“

Dalího svět zdůrazňuje, že umělcova ikonografie odkazuje k určitému bodu populární představitosti jak dvacátého, tak jednadvacátého století, stejně jako poskytuje vhled do různých směrů, které daly této ikonografii podobu: impresionismu, pointilismu, futurismu, kubismu, objektivismu, surrealismu, nukleárního mysticismu, akční malby, pop artu, holografie a stereoskopie. Dalí byl umělcem, který dokázal pracovat ve všech kreativních oblastech tvorby od konvenční malby, kresby, sochařství a grafiky až k novátorským médiím, jakými byly instalace, happeningy a performance. Jedním z charakteristických znaků Dalího tvorby je přesná definice prvků, které míjejí společnou představivost, či svět snů a intuitivních činů.

Na závěr je důležité situovat Dalího do jasného kontextu avantgardních směrů a surrealismu. Pokud na něj nahlížíme v tomto světle, neprojevuje se již jako osamělý umělec, který se neshoduje se svou dobou. Čtenář této knihy může díky dvaceti faksimiliím zkoumat Dalího osobní vývoj, který poukazuje na to, že tento umělec nebyl izolován od svého prostředí ani vývoje ve světě, v němž žil. Naopak, Dalí se ve skutečnosti velmi podílel na rozvoji své doby díky zásadní kulturní výbavě naplněné jak tradicí, tak intelektuálními proudy, které se vyvíjely spolu s jeho tvorbou (Picasso, Breton, Duchamp, abstraktní expresionismus, hyperrealismus a další). Dalí byl zprvu instinktivně zaujat historickými avantgardami, než obnovil myšlenku umělecké virtuozity a osvojil si objevy nových výrazových forem, jež se mu otevřely díky vědě a technologii, populární kultuře atd. Salvador Dalí je zástupcem vrcholu myšlenky všezahrnující tvorby, která je výsledkem vzájemných srovnání stírajících rozdíly mezi umělcem a jeho uměním, mezi umělcovým tajným a veřejným životem. Dalí symbolizoval okázalou představivost mimořádného smýšlení a byl jakýmsi kreativním strojem, jenž po dlouhou dobu tvořil nedílnou součást našeho společného imaginativního světa.

Mladý Dalí, podporován rodinou a přáteli, od svých raných let následoval touhu po kreativní tvorbě.